

planeerimine, matkaradade rajamine, ühiskondlike objektide korrastamine, looduslike haljasalade säilitamine ning infrastruktuuride ja kommunikatsioonide arendamine. Väljatoodud tegevuste sünergiline efekt (alade võrgustik) on kõrgem kui üksikute tegevuste positiivne mõju eraldi. Nimetatud tegurite koosmõjul kujuneb elamisväärne ja kõrgekvaliteediline elukeskkond, kusjuures olulist rolli heaolu kasvu saavutamisel mängivad ka ökoloogiliselt puhas keskkond (puhas õhk ja vesi) ja toimiv majanduselu.

Võimalikku piiriülest keskkonnamõju Rapla valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne, kuna üldplaneeringu elluviimisega määratakse ära maakasutuse üldpõhimõtted ning seatakse tingimused ehitus- ja arendustegevuseks, mis hoiavad võimalikud ulatuslikud mõjud ohjes. Samuti pole Rapla valda planeeritud ulatuslikku tööstust ning tootmistegevust, mis võiks piiriülest mõju tekitada. **Üldplaneeringu alal piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni lisas I toodud tegevusi ei kavandata, mistõttu on ebatõenäoline üldplaneeringu elluviimisel piiriülese keskkonnamõju teke.**

Mõju majanduslikule keskkonnale – teenindus- ja tootmiskaade laiendamine ja uute alade reserveerimine loob eeldused majanduse arenguks, ettevõtluse elavnemiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, teenuste mitmekesistamiseks ning tööhõive kasvuks, mis omakorda võimaldab inimeste elukvaliteedi tõusu ning uute inimeste ja ettevõtjate piirkonda saabumist. Seoses uute inimeste saabumisega ning jõukuse kasvuga tekib vajadus täiendavate elamispindade järele. Ettevõtluse elavnemise tulemusel suureneb majanduslik aktiivsus ning kasvab valla tulubaas ning suudetakse olla konkurentsivõimeline ja tagada omavalitsemise jätkusuutlikkus.

8.7 Üldplaneeringu elluviimisest lähtuvad keskkonnaprobleemid

Üldplaneeringu elluviimisel tuleb arvestada järgnevate keskkonnaprobleemide võimaliku tekkega.

- Olemasolevates hoonetes ja uute majade rajamisel radooniriskiga mitteametamine toob tõenäoliselt kaasa kõrgeenenud radioaktiivsuse siseruumides, mis tingib suurenenud hingamisteede ja kopsuvähki haigestumise. Enne hoonete rajamist tuleb teostada radooni mõõtmised ning projekteerimisel/ehitamisel rakendada vajadusel meetmeid, mis väldivad radooni tungimist hoonesse.
- Elamute rajamisel tihedama liiklusega maanteed äärde võib liiklusrumaga arvestamata jätmise planeeringu ja ehituse käigus hiljem põhjustada elanikkonnal häiringuid ja mõningaid terviseprobleeme (keskendumise raskused, unehäired, peavalu). Sellest tulenevalt on oluline enne arendustegevuse algust teostada müra uuringud ning vajadusel rakendada leevendusmeetmeid. Tuleb arvestada ka sellega, et iga inimene talub müra erinevalt ning ka seaduses toodud normidele vastav müratase võib põhjustada kerget häiringuid.
- Rapla vald asub suures ulatuses kaitsmata põhjaveega alal, mis tähendab, et pinnasesse sattunud reostus liigub kiirelt põhjavette. Sellest tulenevalt on äärmiselt oluline järgida ehitustegevuse käigus ja hoonete kasutamisel veekaitsenõudeid, et säiliks kvaliteetne põhjavesi tulevikus.

- Üldplaneering ei näe ette arendustegevust looduskaitsealadel ega nende vahetus läheduses (erandiks on mõisapargid). Siiski tuleb arvestada, et arendustegevuse käigus looduskaitsealalt väärtuslike alade läheduses ei kanduks inimtegevuse häiringud (nt müra) looduskaitsealadele ning ei kahjustaks seal elavaid taimi ja loomi.

8.8 Keskkonningimuste seadmine üldplaneeringusse

Planeerimisseaduse § 8 lõike 3 punkti 2 kohaselt on üldplaneeringu eesmärgiks kavandatava ruumilise arenguga kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine.

Üldplaneeringu koostamist ja keskkonnamõju strateegilist hindamist viidi läbi paralleelsete protsessidena, analüüsides jooksvalt üldplaneeringu koostamisel üleskerkinud probleeme ja ettepanekuid ning tehti soovitusi täiendamiseks. Üldplaneeringu eskiislahenduse valmimise alustaladeks on Rapla valla ruumilise arengu põhimõtted. Üldjoontes säilitatakse üldplaneeringuga looduslähedast elukeskkonda (planeeritud hulgaliselt erinevaid rohealasid), samas tagatakse ka ettevõtluse arenguvõimalused (ettevõtlusalade fikseerimine ja väärtuslike ning viljakate põllumaade määramine). Elamu- ja ühiskondlike alade arendamisel on lähtutud kompaktsuse põhimõttest ning perspektiivsed alad on planeeritud keskustes ja valdavalt tiheasustusaladel, tagades sellega võimalused ligipääsude loomiseks ja kommunikatsioonide ja trasside paigaldamiseks.

Planeerimisseaduse § 8 lõike 3 punkti 2 kohaselt on järgnevalt toodud välja Rapla valla säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimused (kantakse üldplaneeringu seletuskirja ja kehtestatakse planeeringu koosseisus):

- Maavarade kaevandamisel lõhkamistööd ning suuremad planeeritavad ehitustööd (eelkõige õhukvaliteeti mõjutavad ja müratekitavad) planeerida argipäevadele ning töid mitte teostada õhtuti ja nädalavahetustel.
- Perspektiivsetel arendusaladel, kus on lubatud rajada uusi ehitisi (sh. elamud), tuleb detailplaneeringu koostamise käigus selgitada reovee käitlemise põhimõtted (käitlemise viis, heitvee suublad, vee-erikasutuslubade vajadus vms), arvestades põhjavee kaitstuse taset ja piiranguid. Eelistada tuleks ühislahendusi.
- Järgida Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. aasta määrust nr. 258 Energiatõhususe miinimumnõuded, kuna 1. jaanuarist 2009. a. tuleb ehitatavate hoonete puhul läbi viia energiaarvutused ning taotlema energiamärgis.
- Uute hoonete rajamisel ja olemasolevate hoonete rekonstrueerimisel tuleb arvestada Rapla vallas eksisteeriva radooniriskiga, vajadusel teostada mõõtmised pinnase radoonisisalduse kindlaksmääramiseks ja arvestada EVS 840:2003 standardi Radooniohutu hoone projekteerimine toodud põhimõtteid ja nõudeid radooniohu vähendamiseks.
- Uute elamualade väljaarendamisel soodustada jäätmete taaskasutamist ja paigaldada avalikud jäätmete sorteerimiskonteinerid (paberi- ja papikonteinerid, pakendikonteinerid, soovitatavalt biolagunevate jäätmete konteinerid, komposterid või muud lahendused orgaanika käitlemiseks).

- Enne ehitustegevust tuleb ehitusalune huumuslik muld eemaldada ning hiljem soovituslikult kasutada haljastuse rajamisel ja taastamisel. Samuti võib mulda kasutada tööde käigus tekkinud tallamiskahjude likvideerimiseks.
- Arendustegevuse käigus jälgida, et kaudsed mõjutused (müra, ebameeldiv lõhn, tihe inimeste liikumine jm), ei kahjustaks looduslikult väärtuslike aladel elavate taimede ja loomade elu/kasvu tingimusi. Ohu korral koostada keskkonnamõjude strateegiline hindamine või keskkonnamõju hindamine.

9. Koostatava üldplaneeringu mittekehtestamisel esilekerkivad keskkonnamõjud

---

Hetkel kehtib Rapla vallas 1997 a kehtestatud üldplaneering. Selle koostamise ajal olid Rapla linn ja Rapla vald eraldiseisvad haldusüksused. Üldplaneering koostati aga ühiselt. Lisaks Rapla linna ja valla ametnikele osales üldplaneeringu koostamises konsultandina AS Valtu Projekt.

Kehtivas üldplaneeringus on detailselt välja toodud arengu eesmärgid erinevate eluvaldkondade ja keskkonnamelementide lõikes. Nendele tuginedes on hiljem iseloomustatud perspektiivsete arendusalade paiknemist nii alade juhtfunktsioonist kui ka valla piirkondadest lähtuvalt.

Hetkel kehtiva üldplaneeringu peamisteks probleemideks on:

- Planeering ei täida sellele seatavat esmast ülesannet – ei ole erinevate osapoolte vahe moodustatud avalik kokkulepe valla ruumilise arengu osas.
- Kuna hiljem on lisandunud kõrgemal seisvaid planeeringuid (nt maakonnaplaneering ja teemaplaneeringud), puudub üldplaneeringu kooskõla kõrgemalseisvate planeeringutega.
- Üldplaneering ei vasta kehtivale planeerimisseadusele.
- Planeering on üldsõnaline ning puuduvad tingimused erinevate juhtfunktsioonidega maade arendamisel.
- Üldplaneering ei vasta enam valla arenguvajadustele.

Sarnastele järeldusele on jõutud 2003 aastal koostatud dokumendis „Rapla linna ja valla 1996 a. koostatud üldplaneeringu analüüs“. Kus kokkuvõtvalt järeldati, et tegemist on hea planeeringuga kuid samas on see tänaseks päevaks aegunud ning ei vasta enam Planeerimisseaduses toodud nõuetele.

Järgnevalt on analüüsitud võimalikke üleskerkivaid mõjusid kasutades samu keskkonnamelemente nagu alternatiiv I korral. Kuna planeering on üldsõnaline on valla ametnikul suhteliselt suur mõju selle tõlgendamisel. Sellest tulenevalt on järgnevalt kirjeldatud ka ohtusid, mis ei pruugi realiseeruda valla ametnike ettenägeliku tegutsemise korral.

9.1 Mõju looduskeskkonna elementidele

Mõju õhukvaliteedile (sh. müra, õhusaaste)

Sarnaselt alternatiiv ühele, kus vaadeldi mõju koostatava üldplaneeringu jõustumisel avalduvad lühiajalised negatiivsed mõjud ehitustegevuse näol. Pikaajalised mõjutused on põhjustatud peamiselt tööstusest, elamute kütmisest ning liiklusest. Sarnaselt koostatava üldplaneeringuga säilitatakse mitmeid looduslikke alasid, mis peaksid aitama kaasa õhusaaste leviku piiramisele, samas võimaldades inimestel erinevaid puhkevõimalusi.

Pinna- ja põhjavesi

Kehtivas üldplaneeringus seatakse üldisteks eesmärkideks vähendada siseveekogude reostuskoormust ja likvideerida põhjavee reostusallikad. Samuti tuleb arvestada veekaitsetingimustega ettevõtete planeerimisel.

Positiivset mõju vesikeskkonnale omab nõue, et enne uute elamualade kasutuselevõtmist on vajalik seal välja arendada tehnovõrgud (sh kanalisatsioon). Samas toodi probleemsetena välja, et suur osa Rapla linna reoveest juhitakse loodusesse puhastamata kujul.

Kui tagatakse korras kanalisatsioonivõrk ja nõuetele vastav reoveepuhastus ning järgitakse head põllumajandustava ja Eesti vabariigi õigusakte, ei ole näha, et kehtiv üldplaneering omaks negatiivset mõju põhjaveele.

Kaitstavad loodusobjektid (looduskaitseadus § 4) ja Natura 2000

Alates üldplaneeringu kehtestamisest on toimunud mõningasi muutusi kaitsealade nimistus. Üldplaneeringu koostamisel ei olnud veel loodud Natura 2000 võrgustiku ja seetõttu ei ole seda temaatikat üldse käsitletud.

Kuna tingimised looduskaitse- ja hoiualadel arendamisel on toodud looduskaitse seaduses siis otsesed konfliktid on ebatõenäolised. Samas võib esile kerkida olukordi, kus kaitse või hoiualade lähistel toimuv arendustegevus omab negatiivset mõju kaitse eesmärkidele.

Roheline võrgustik

Kuna üldplaneeringu koostamise ajaks ei olnud veel valminud Raplamaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, siis ei ole üldplaneeringus üldse käsitletud roheline võrgustiku temaatikat. Sellest tulenevalt puuduvad rohelisel võrgustikul ehitus- ja kasutustingimused. Valitseb oht, kus ehitustegevus väljaspool fikseeritud arendusalasid põhjustab koridoride „läbilõikamise“, mis takistab loomade liikumist tugi-alade vahel.

Mullastik ja pinnakate

Kuna üldplaneeringus ei ole fikseeritud väärtuslik põllumaa ning puuduvad otsesed piirangud arendustegevuseks põllumajanduslikult kasutatavatel aladel, valitseb oht väärtuslike põllumaade kadumiseks arendajate surve. Põllumaade kadumist soodustavad ka üldplaneeringus määratud ulatuslikud elamualad.

Maakasutus ja maastikuväärtused (sh. väärtuslikud maastikud)

Üldplaneeringu eesmärkides tuuakse välja, et ehitustegevuse kavandamisel tuleb arvestada maastiku omapära. Lisaks tuleb üldplaneeringu kohaselt kaitse alla võtta märkimisväärsed „kultuur-ajaloolised maastikud“ ja „tähelepanuväärsed kultuuriloolised objektid“. Samas ei täpsustata kuidas seda teha või millised maastikud ja objektid võiksid selliseid väärtuseid omada ning kuidas neid kaitsta. Kuna väärtuslikud alad ega objektid ei ole määratud ning neile kehtivad ainult üldsõnalised tingimused on oht, et arendustegevuse surve ehitatakse väärtuslikele maastikele sobimatuid uusehitisi.

Kuna üldplaneeringu koostamise ajaks ei olnud loodud Raplamaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringut „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, ei olnud see temaatika üldplaneeringus kajastatud.

9.2 Mõju sotsiaal-kultuurilise keskkonna elementidele

Inimeste tervis (sh. müra mõju: elamute ning teiste ühiskasutusega hoonete kaugus maanteest ja teistest müra allikatest).

Kuna puuduvad ehitustingimused hoonete rajamiseks väljaspool üldplaneeringuga kavandatud alasid, võib mujal arendades vähene ettevõtluse keskkonnariskidega arvestamine põhjustada tootmisest tuleneva saaste (müra, tolm, vibratsioon, tahm, ebaseeldiv lõhn, aur jne) kandumist elamualadele ning ühiskondlikele aladele, mis halvendab elukvaliteeti ja omab ka negatiivset mõju Rapla valla elanikele.

Kultuuri- ja ajaloopärandi säilimine (sh muinsuskaitse).

Lisandunud on mitmed muinsuskaitse alused objektid, mida pole kajastatud üldplaneeringu tekstis ega kaardil. Siiski järgides üldplaneeringus seatud tingimusi ja kehtivaid seaduseid ei ole näha ohtu muinsuskaitse all olevatele objektidele.

Koostatava üldplaneeringu võetakse kaitse alla mitmeid mõisasüdameid, väärtuslikke maastike ja muidu miljööväärtuslikke alasid, mis aitavad paremini säilitada piirkonna kultuuri ja ajaloo pärandit. Kehtivas üldplaneeringus ei ole seda tehtud ning eksisteerib oht nende kahjustumiseks ebasoovitava arendustegevuse tulemusena.

Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused, vara (kinnisvara väärtus) ja üldine heaolu (sh erinevate teenuste kättesaadavus).

Kuna erineva juhtfunktsiooniga maa-alade ehitustingimused ei ole täpselt fikseeritud (üldplaneeringus on toodud üldised tingimused), võivad tekkida konfliktid erinevate maakasutustüüpide vahel (nt tootmisalalt levib õhureostus ümbruskaudsetele elamualadele), mis vähendab kinnisvara väärtust ning üldist heaolu. Üldplaneeringus fikseeritud maakasutus ei vasta enam valla üldistele arengusuundumustele (liigselt planeeritud elamumaid, ebapiisavad tingimused arenduseks jm) ning see võib viia kodanike heaolu vähenemiseni.

9.3 Mõju majanduskeskkonna elementidele

Ettevõtluskeskkonna arengutingimused.

Üldplaneeringuga fikseeritakse üksikud uued tootmisalad ja olemasolevate laiendused. Arendustegevust nähakse eelkõige olemasolevatel, kasutuseta aladel. Koostatavas üldplaneeringus nähakse rohkem täiendavaid tootmisalasid, mis tingib paremad ettevõtluse arenguvõimalused vallas.

Kaubandus-, teenindus-, ja büroohoone maad kehtivas üldplaneeringus ei ole eraldi fikseeritud. Seda maatüüpi käsitletakse ühiskondlike hoonete maa ühe osana. Selline lähenemine jääb väga üldsõnaliseks, sest ühiskondliku hoonete aladel võib kehtiva üldplaneeringu järgi rajada munitsipaal- ja riigiasutusi, firmade kontoreid, büroosid, kaupluseid, toitlustusettevõtteid, spordi-, kultuuri-, haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuasutusi,

teenindusasutusi, kirikuid, puhkeasutusi ning lisaks sobivatesse kohtadesse elamuid ja väikeettevõtteid. Koostatavas üldplaneeringus on eraldatud ühiskondliku hoone ning kaubandus-, teenindus-, ja büroohoone maad. Selline detailsem lähenemine tagab parema selguse ning aitab kaasa ettevõtluse arenemisele vallas.

Infrastruktuur (tehnorajatised ja trassid, sh. ühisveevärk ja –kanalisatsioon, elektrivarustus, side, Internet).

Üldplaneeringus on toodud trasside asukohad koos kaitsetsoonidega. Kaardilt puuduvad tehnovõrkusid puudutavad muudatused, mis on teostatud pärast üldplaneeringu valmimist. Näiteks on lisandunud mobiilsidemastid, mida üldplaneeringu koostamise ajal ei olnud.

Üldplaneering ei oma otsest olulist mõju infrastruktuurile, kuna selle arendamine toimub enamasti vastavate arengukavade alusel. Üldplaneeringuga fikseeritud alad aitavad arengukavade koostamisel ja täiendamisel näidates, mis valla piirkondades on eeldatavalt oodata arendustegevust.

10. Ülevaade raskustest, mis esinesid KSH aruande koostamisel

Suuremaid ja ületamatuid raskusi keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel ei esinenud. Tänu heale koostööle Rapla Vallavalitsusega sujus hästi ka vajalike lähteandmete kogumine ja osalevate asutuste ja institutsioonidega suhtlemine.

11. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja indikaatorid

Rapla valla üldplaneeringu elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seiret teostab Rapla Vallavalitsus koostöös erinevate asutuste ja organisatsioonidega (Riiklik keskkonnaseire programm). Seire on vajalik, et olla kindel leevendusmeetmete efektiivsuses ning võimalike mõjude esilekerkimisel olla valmis nende likvideerimiseks, vältides olulisi keskkonnakahjustusi.

Valla rahvaarvu ja tulubaasi arvestades ei ole iga-aastaste ja majanduslikult kulukate uuringute läbiviimine vallavalitsusele jõukohane ega hädavajalik. Vallavalitsus kohaliku võimu kandjana peab olema kursis vallas toimuvaga ja omama teavet sellest, kuidas on kohalikud elanikud rahul elukvaliteediga. Üheks oluliseks indikaatoriks on vallaelanike asjakohased pöördumised, arvamused, seisukohad, ettepanekud ja kaebused. Tõsiselt saab võtta ainult adekvaatseid, mitte emotsionaalseid esitatud märkuseid.

Vallavalitsusel on oluline suhelda teiste asutuste, organisatsioonidega ja naaberomavalitsustega (sh. Keskkonnaministeerium ja allasutused, Maavalitsus, Muinsuskaitseamet, Terviseamet jne.) ning hoida end kursis nende poolt teostatavate uuringute ja analüüsidega valla territooriumil ja selle lähiümbruses, mis võivad viidata võimalikele hälvetele ning ohtudele negatiivse keskkonnamõju tekkeks. Rapla valla territooriumil paiknevad seirejaamad on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Rapla vallas paiknevad seirejaamad (allikas: Keskkonnaregister)

Objekti nimi	Asukoht	Teostatavad seireprogrammid
Vardi jõgi: Põlli, Põlli-Ohulepa	Ohulepa küla	Jõgede hüdrokeemiline seire
Vardi jõgi: Põlli	Ohulepa küla	Jõgede hüdrobioloogiline seire
Tõrma	Tõrma küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Tõrma	Tapupere küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Tõrma	Tõrma küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Tuti 2	Sulupere küla	Valitud elupaikade haudelinnustik
Tuti 1	Sulupere küla	Valitud elupaikade haudelinnustik
Palamulla	Palamulla küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Lipstu küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Palamulla küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Lipstu küla	Haruldaste ja ohustatud taimekoosluste seire
Lipstu	Lipstu küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Palamulla küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Palamulla küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Lipstu	Lipstu küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
Kuusiku	Iira küla	Meteoroloogiline seire
Kuusiku	Iira küla	Ioniseeriva kiirguse seire
Kodila	Palamulla küla	Valitud elupaikade talilinnustik
Keila jõgi: Purila	Kuku küla	Jõgede hüdrobioloogiline seire

Tabel 4 (jätk). Rapla vallas paiknevad seirejaamad (allikas: Keskkonnaregister)

Objekti nimi	Asukoht	Teostatavad seireprogrammid
Kasari luht	Kelba küla	Ohustatud taimekoosluste (Natura2000 kooslused) seire
Jalase	Palamulla küla	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
8521	Alu alevik	Põhjavee makro- ja mikroelementide uuring ja seire
8428	Ridaküla küla	Põhjavee makro- ja mikroelementide uuring ja seire
233	Palamulla küla	Valitud elupaikade talilinnustik
229	Palamulla küla	Valitud elupaikade talilinnustik
1679	Alu alevik	Põhjavee makro- ja mikroelementide uuring ja seire
14729	Uusküla küla	Põhjavee makro- ja mikroelementide uuring ja seire

Keskkonnaseire teostamiseks on vaja järgida alljärgnevatid meetmeid:

- detailplaneeringute elluviimise käigus ja ehitustegevuse teostamisel (sh. projekteerimistingimuste alusel) peab olema tagatud nõuetele vastav ehitusjärelevalve ning kontroll leevendavate meetmete rakendamise üle;
- korraldatud peab olema järelevalve jäätmehoolduseeskirja täitmise kontrollimiseks;
- metsamajanduskavades peab olema sätestatud raienõuete täitmise järelevalve.

Lisaks riikliku seireprogrammi jälgimisele pakub KSH ekspertgrupp välja indikaatoreid iga KSH-s analüüsitud keskkonnaelemendi kohta. Muutused tabelis 5 toodud indikaatorites peaksid andma signaali võimalikest probleemidest seoses vastava keskkonnaelemendiga. Indikaatorite muutumisel tuleb analüüsida põhjuseid ja püüda hinnata võimalike tagajärgi. Igasugune muutus pole kindlasti koheselt negatiivse mõjuga. Näiteks aastane kogutud jäätmete mahu vähenemine võib tähendada elanikkonna jäätmekäitlusalase teadlikkuse kasvu ning sorteeritud prügi osakaalu suurenemist, samas ka prügist ebaseaduslikult vabanemist. Olulised muutused kogutud jäätmemahudes peaksid aga vallavalitsuse andma signaali võimalikest jäätmehoolduse alastest probleemidest.

Tabel 5. Keskkonnaseisundi jälgimiseks pakutakse välja järgnevad soovituslikud indikaatorid:

KSH valdkond ja keskkonnaelemendid	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
1) Looduskeskkond		
Õhukvaliteet	Õhusaaste ja saasteainete emissioonide kasv.	Välisõhu saastelubade arv ning ettevõtete vastavus saasteloas sätestatule.
		Liiklussagedused valla tihedama liiklusega teelõikudel
Pinna- ja põhjavesi	Põhjavee ja veekogude seisundi halvenemine.	Analüüsid suublasse juhitava heitvee vastavusest vee erikasutusloas määratule.
		Suublasse juhitud heitvee kogused.
		Joogivee analüüsid puurkaevudest.
		Veevõtu maht.
		Vee erikasutuslubade arv.

Tabel 5 (jätk). Keskkonnaseisundi järgimiseks pakutakse välja järgnevad soovituslikud indikaatorid:

KSH valdkond ja keskkonnaelemendid	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
Kaitstavad loodusobjektid (looduskaitseadus § 4) ja Natura 2000	Kaitstavate loodusobjektide ja/või Natura 2000 kaitse-eesmärkide kahjustumine.	Kaitsealuste objektide seisukord.
		Arendustegevuse maht kaitstavate loodusobjektide kaitsevööndis või kaitsealadel.
		Natura 2000 võrgustiku aladel toimuvate arendustegevuste maht.
		Kaitse-eesmärgis määratud liikide isendite arvukus
Mullastik ja pinnakate	Pinnasereostus ning mullaviljakuse langus.	Väärtuslike põllumaade pindala.
		Reostatud (sh jääkreostus) alade pindala
Roheline võrgustik	Roheline võrgustik ei täida oma funktsiooni loomade liikumisteede ja elupaikade kaitsel	Arendustegevuste maht rohevõrgustiku aladel
2) Sotsiaal-kultuuriline keskkond		
Inimeste tervis	Elanikkonna tervisliku seisundi halvenemine.	Elanikkonna rahulolu keskkonnaseisundiga.
		Tervisespordiga tegelejate arv.
		Kõrged mõõdetud radooni sisaldused hoonete siseõhus
Kultuuri- ja ajaloopärandi säilimine (sh muinsuskaitse ja väärtuslikud maastikud)	Kultuurilised ja ajalooliselt väärtuslike paikade ilme ja tähtsuse kadumine.	Muinsuskaitseobjektide arv ja seisukord.
		Kultuuri- ja ajalooväärtusega objektide korrastamise maht.
		Hinnangud väärtuslike maastike ilmele.
		Põllumajanduslikus kasutuses oleva maa pindala
Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused, vara (kinnisvara väärtus) ja üldine heaolu (sh erinevate teenuste kättesaadavus)	Elukvaliteedi langus (sh. kinnisvara väärtuse langus) ning avalike teenuste kättesaadavuse halvenemine.	Elanikkonna rahulolu elukvaliteediga
		Sotsiaalsete tugiteenuste hulk ja kättesaadavus.
		Kuritegude arv.
3) Majanduskeskkond		
Ettevõtluskeskkonna arengutingimused	Ettevõtete arvu ja majandusnäitajate muutused.	Maksulaekumise muutused.
		Ettevõtete arv.
		Ettevõtlustoetuste maht.
Infrastruktuur (tehnorajatised ja trassid, sh. ühisveevärk ja –kanalisatsioon, elektrivarustus, side, Internet)	Infrastruktuuri olukorra halvenemine.	Tehnovõrkude ja trasside uuendamise ja renoveerimise maht.
		Uute kommunikatsioonide rajamise maht.
		Kergliiklusteede pikkus.
		Teede mustkatte alla viimise maht.

Tabel 5 (jätk). Keskkonnaseisundi järgimiseks pakutakse välja järgnevad soovituslikud indikaatorid:

KSH valdkond ja keskkonnaelemendid	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
4) Jäätmemajandus		
Jäätmemajanduse korraldus ja jäätmetekke maht	Jäätmetekke mahu suurenemine.	Aastane jäätmetekke maht.
		Korraldatud jäätmeveoga liitunute protsent elanikkonnast.
		Jääkreostusobjektide arv.
		Omalooodud prügilate arv.

Lisa 1 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Rapla Vallavalitsus

RAPLA VALLA ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMM

Konsultant:

Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109 Tartu
Tel. +372 53 300 228
info@miracongrupp.ee
www.miracongrupp.ee

Rapla 2009

1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk

Rapla valla üldplaneering (strateegiline planeerimisdokument), mis koostatakse Rapla valla haldusterritooriumile, määratleb Rapla valla ruumilise arengu põhimõtted, on aluseks detailplaneeringute koostamisele ja ehitustegevusele ning määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ja piirangud.

Üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatatud Rapla Vallavolikogu 28. juuni 2007. a. otsusega nr 52.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) eesmärgiks on abistada üldplaneeringu koostajaid, selgitades välja millised keskkonnamõjud võivad avalduda üldplaneeringu elluviimisel. Parima planeeringulahenduse tagab keskkonnaekspertide varajane kaasamine planeeringu protsessi, kusjuures oluline on pidev koostöö planeeringu juhtühikute ja keskkonnaekspertide vahel. Üldplaneeringu koostamisel analüüsitakse jooksvalt töökoosolekute käigus kavandatavate muudatustega kaasnevat mõjusid ning korrigeeritakse arenguplaane.

KSH ülesandeks on kaaluda erinevaid võimalike planeeringulahendusi ning parimat soovitada otsustajale. Mõjutusi keskkonnale kaalutakse ka juhul, kui üldplaneeringut ei kehtestata ning edasi kehtib olemasolev, 1997. a mais kehtestatud üldplaneering. KSH käigus pakutakse välja leevendusmeetmed, mis aitavad vähendada või koguni elimineerida üldplaneeringu rakendamisel esilekerkivaid võimalikke negatiivseid mõjusid.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju

---

Rapla valla üldplaneering koostatakse vastavalt „Planeerimisseaduse” § 8 lõikele 3, mis määratleb üldplaneeringu eesmärgid. KSH käigus vaadeldakse mõjusid keskkonnale (looduskeskkonnale, majanduskeskkonnale, sotsiaal-kultuurilisele keskkonnale ja antakse hinnang jäätmekäitlusele), et tagada üldplaneeringust tulenevate võimalike mõjude arvestamine üldplaneeringu koostamisel. Tulenevalt üldplaneeringuga haaratud territooriumi spetsiifikast on vajalik järgmiste keskkonnaelementide käsitlemine:

1. Mõju looduskeskkonnale tuleb analüüsida järgmiste elementide kaupa:

- Ohukvaliteet (sh. välismüra tase: elamute ja üldkasutatavate hoonete ja objektide kaugus võimalikest müra allikatest, ettevõtted, maanteed jms).
- Pinna- ja põhjavesi.
- Kaitstavad loodusobjektid (Looduskaitse seadus § 4) ja Natura 2000.
- Mullastik.
- Roheline võrgustik (sh. piiride täpsustamine ja vallapiiriüleised seosed, kasutades selleks kohalike jahimeeste abi).

2. Mõju sotsiaal-kultuurilisele keskkonnale analüüsitakse järgmiste elementide kaupa:

- Inimeste tervis (sh. piirkondlik looduslik radooni kiirgus, mis piirväärtusi ületades võib olla ohtlik tervisele; radooniohutute elamute ehitamine).
- Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused, vara (kinnisvara väärtus) ja üldine heaolu (sh erinevate teenuste kättesaadavus).
- Kultuuri- ja ajaloopärandi säilimine (olemasolevaid ja potentsiaalseid miljööväärtuslikke alasid, ajalooliselt väärtuslikke objekte, kultuurilooliselt väärtuslikke objekte, kus on kihistunud erinevate ajaperioodide väärtused käsitletakse üldplaneeringus miljööväärtuslike alade hulgas), arvestades kohalikku maakasutust ja maastikuväärtuste olemust. Analüüsitakse üldplaneeringuga määratud tingimuste piisavust ajaloolis-kultuuriliselt väärtuslike objektide, miljööväärtuslike alade, kinnismälestiste ja väärtuslike maastike (sh. piiride täpsustamine) säilimiseks.

3. Mõju majanduskeskkonnale analüüsitakse järgmiste elementide kaupa:

- Ettevõtluskeskkonna arengutingimused.
- Infrastruktuur (tehnorajatised ja trassid, sh. ühisveevärk ja –kanalisatsioon, elektrivarustus, side, internet).

4. Hinnang jätmetekke võimaluste kohta.

- Antakse hinnang võimalike jätmetekke mahtude muutuste kohta juhul kui üldplaneering kehtestatakse.

5. Mõjude omavahelised seosed ja piiriülene keskkonnamõju.

Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad erinevat tüüpi keskkonnamõjud. Uute alade kasutuselevõttuga ning uute hoonete ja rajatiste ehitamise ning olemasolevate hoonete olulise renoveerimisega kaasnevad vahetud ja lühiajalised negatiivsed keskkonnamõjud, mis on tingitud ehitustegevusest ja võimalikust tekkivast reostusohust pinnasele, mullastikule, pinna- ja põhjaveele, õhukvaliteedile ning inimeste tervisele ja elustikule.

Pikaajalised ja kaudsed mõjud tekivad alade pidevast ekspluateerimisest ja kasutamisest ning võimalikud negatiivsed mõjud keskkonnale ja piirkonna terviklikule arengule avalduvad aja möödudes. Kavandatava tegevuse elluviimisel on oluline ennetada ja vältida pöördumatute protsesside esilekutsumist ökosüsteemide toimimises.

Lisaks lühiajalistele ja pikaajalistele mõjudele vaadeldakse KSH käigus ka positiivseid ja negatiivseid, otseseid ja kaudseid keskkonnamõjusid. Tähelepanu pööratakse ka kumulatiivsetele ja sünergilistele mõjudele, st. üksikute mõjude koostoimel tekkiva sünergia tulemusel tekib mõjude oluline võimendumine ehk kumulatiivne efekt.

Riigipiiriülest keskkonnamõju Rapla valla üldplaneeringu koostamise ja kehtestamisega ei kaasne. Valla- ning maakonnapiire ületava keskkonnamõju võimalikkust arvestatakse Rapla valla üldplaneeringu ning KSH koostamisel. „Keskkonnamõju hindamise ja

keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega” määratletud olulise keskkonnamõjuga tegevusi planeeringu elluviimisega täiendavalt ei kaasne.

3. Eeldatavalt olulisema mõjuga üldplaneeringu aspektid

Üldplaneeringu peamiseks eesmärgiks on tagada olemasolevate väärtuste hoidmine ja edasiarendamine neid kahjustamata. Samas peab üldplaneering tagama ka elukeskkonna kvaliteedi tõusu ning soodustama majandusarengut ja vajaliku tugiinfrastruktuuri ehitamist.

Üheks oluliseks arengutingimuseks on heade liikumisvõimaluste tagamine nii maapiirkondade ja Rapla linna vahel ning pealinna Tallinnaga. Rapla linn on tihedalt seotud Tallinnaga. Tartu Ülikooli geograafia instituudi (2007) uuringu alusel kuulub Rapla vald Tallinna linnastusse. Rapla valla ja Tallinna linna vahel liigub iga päev üle 1000 inimese - sealhulgas üle 800 Rapla vallast pealinna ja üle 270 Tallinnast Rapla valda. See tingib vajaduse heade liikumisvõimaluste tagamiseks pealinnaga ning aitab areneda Rapla linnal ning vallal.

Üldplaneeringuga püütakse vältida Rapla linna valglinnastumist, mis toob kaasa autotranspordi olulise tihenemise. Madaltiheda asustuse energiakulu on suurem, sest keskkütte ja muude asula ühisinfrastruktuuride rajamine on kulukas. Samas ei teki eeslinnades traditsioonilist linnaruumi ega kujune välja kohapealset sotsiaalset võrgustikku, sageli puuduvad ühiskasutuses olevad kohad, kus oleks võimalik lävida naabritega. Rapla vallas pole veel suurt valglinnastumist toimunud, kuid seda ohtu tuleb jätkusuuliku arengu huvides vältida. Seetõttu tuleb asustuse arengus uute väikeste tiheasustuste tekkimisele eelistada olemasolevate kompaktsete (tihe)hoonestusalade laiendamist ja tihendamist.

Aidates kaasa Rapla linna arenemisele ning tugevaks maakonnakeskuseks kujunemiseks paraneb ümbruskaudsete piirkondade elanike elukvaliteet. Rapla linnast tarbitakse kõrgemaid teenuseid (arstiabi, kultuuri- ja sporditeenused jms), millega peab arvestama üldplaneeringu koostamisel, tagamaks piisavalt võimalusi teenuste pakkumiseks. Laiendades Rapla linnas pakutavate teenuste hulka väheneb vajadus neid tarbida Tallinnas, mis vähendab elanike liikumisvajadusi suuremas plaanis. Teisalt on äärmiselt oluline tagada kvaliteetne ühistranspordiühendus maakonnakeskuse ja ümbritsevate piirkondade vahel.

4. Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel teostatavad tööetapid

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel teostatakse järgnevad tööd:

- koondatakse lähtematerjalid ning viiakse läbi hetkeolukorra analüüs, kasutades olemasolevaid strateegiadokumente ning üldplaneeringu eskiislahendust;

- kaardianalüüs (üldplaneeringu kaardid, Maa-ameti kaardirakendus, vallavalitsuse olemasolevad ja kogutavad materjalid);
- kirjeldatakse üldplaneeringuga kavandatavaid tegevusi ja võrreldakse võimalikke alternatiivseid lahendusi;
- analüüsitakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste vastavust kõrgemale arendusdokumentatsioonile ning õigusaktidele;
- hinnatakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevat võimalikke keskkonnamõjusid ülalnimetatud keskkondade ja elementide võtmes ning määratletakse mõju ulatus;
- analüüsitakse üldplaneeringuga kavandatavaid muudatusi senises maakasutuses ning pakutakse välja leevendusmeetmeid võimalike mõjude ohjamiseks ning hilisemate seiremeetmete rakendamiseks;
- kirjeldatakse võimalikke riske, mis tekivad koostatava üldplaneeringu kehtestamata jätmisel;
- KSH aruande koostamine ning ettepanekute tegemine planeeringukaardi korrigeerimiseks ja tingimuste täpsustamiseks.

5. Keskkonnamõju strateegilise hindamise meetodika

KSH läbiviimisel arvestatakse Euroopa Liidu poolt välja antud ruumilise arendusdokumentatsiooniga: Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European Spatial Development Perspective), "Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010" ("Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010"), Natura 2000 võrgustikku reguleerivad direktiivid (linnudirektiivil, direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta; loodusdirektiivil (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta).

Lisaks võetakse arvesse Eesti Vabariigis kehtivaid planeeringuid ning arengudokumente: Üleriigiline planeering „Eesti 2010“; „Säästev Eesti 21“; Rapla maakonnaplaneering ja maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, Rapla maakonna turismi- ja puhkemajanduse arengukava aastateks 2006-2013“, Rapla maakonna keskkonna arengukava, Raplamaa spordi arengukava 2015, Rapla valla üldplaneering (1997), Rapla valla arengukava 2007-2015, Rapla valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava 2009-2020 ja Rapla valla jäätmekava 2006-2010.

KSH protsessi läbiviimist korraldatakse vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele.

KSH käigus püstitatakse KSH eesmärgid, prognoositakse ja hinnatakse Rapla valla üldplaneeringu kehtestamisega kaasnevad keskkonnamõjud, selgitatakse välja alternatiivsed planeeringulahendused, kirjeldatakse, hinnatakse ning võrreldakse alternatiive ning koostatakse KSH aruanne vastavalt „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele“.

Alternatiivsete planeeringulahenduste võrdlemist ning võimalike keskkonnamõjude hindamist korraldatakse ekspertrühma koostöös, kus ekspertrühma koondhinnang selgitatakse välja hindamismaatriksite analüüsi kaudu. Keskkonnamõjude olulisust hinnatakse järgneva hindamiskaala alusel:

- „+3” – tugev positiivne mõju
- „+ 2” – mõõdukas positiivne mõju
- „+1” – nõrk positiivne mõju
- „0” – mõju puudub
- „-1” – nõrk negatiivne mõju
- „-2” – mõõdukas negatiivne mõju
- „- 3” – tugev negatiivne mõju
- „?” – mõju olulisust pole võimalik määrata

Erinevate keskkonnamõju strateegilise hindamise elementide osakaalu määramiseks kasutatakse ekspertgrupi liikmete hinnanguid ning otsustamisel kasutatakse delphi meetodit. Keskkonnaelementide hindepallide saamiseks korrutatakse KSH eesmärkide alusel antud hindepallid keskkonnaelemendi kaaluga. Kavandatava tegevuse ning võimalike arengualternatiivide lõplik paremusjärjestus saadakse kõigi delphi meetodil kaalutud keskkonnaelementide hindepallide summeerimisel alternatiivide lõikes.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus pakutakse välja leevendusmeetmed võimalike mõjude ohjamiseks ning indikaatorid hilisemate seiremeetmete rakendamiseks.

6. Isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi strateegilise planeerimisdokumendi vastu.

Isikud ja asutused, keda strateegiline planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi planeerimisdokumendi vastu on välja toodud alljärgnevas tabelis.

Isik või asutus	Huvi ja mõju
Rapla Vallavalitsus	Kohalike avalike huvide kaitsja ning üldplaneeringu koostamise korraldaja.
Rapla Vallavolikogu	KSH algataja, otsustaja ja üldplaneeringu kehtestaja.
Valla elanikud, maaomanikud ja ettevõtjad	On huvitatud kõrgekvaliteedilisest elukeskkonnast.
Laiem avalikkus	Erinevad võimalikud huvid ja mõjud.
Rapla Maavalitsus	Üldplaneeringu järelevalvaja.
Keskkonnaamet	KSH järelevalvaja.
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Laiema avalikkuse huvide kaitsja.
Kultuuriministeerium (Muinsuskaitseamet)	Muinsuskaitsetöö korraldamine ja järelevalve teostamine
Tallinna Tervisekaitsetalituse Raplamaa osakond	Teostab riiklikku järelevalvet